

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNY SZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelenik mindennap délután vasár- és ünnepnap kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal IV. Rákóczi-u. 20. sz. Telefon szám 300.

Felelős szerkesztő:
Dr. VERÉB GYULA.

Szerkesztő:
DUGOVICH IMRE.

ELOFIZETÉSI DÍJAK:
Helyben háshoz hordva Vidékre postán küldve
1 évre 14-40 1/4 évre 8-60 1 évre 17-40 1/4 évre 4-25
1/2 évre 7-20 1 hónap 1-20 1/2 évre 8-70 1 hónap 1-45

A béke hangjai.

Asquith beszéde után hozzáért érkezett kivonatos jelentések megdöbbenetek voltak. Egy nép kormányzásával megbízott ember szájából csak akkor kerülhetnek ki ilyen szavak, ha az maga a földre került pokoli szellem.

Mi azonban, mikor már a beszédet egész terjedelmében olvashatjuk, el kell ismernünk, hogy Asquith, bár még ma kacskodó nyakkal, már a béke hárfájának hurjait pengeti.

Megszabja nagy általánosságban a béke feltételeit s már a monarchiának Szerbiával szemben való állásfoglalását is hallgatagon jogosnak ismeri el s Lengyelország függetlenségi törekvéseit sem rendeli alá az orosz cárizmus önkényének.

A két legfontosabb helyről elhangzott békehangok a lelkiunkre nehezede nyomást kezdik lassan-lassan eloszlatni.

Az új folyamán érkezett legújabb hivatalos jelentések a következők:

A nyugoti harctér.

Budapest, április 12

Berlin. A nagy főhadiszállás jelenti:

La Boisellenél (Alberttól észak keletre) egy kisebb német osztag az angol állások ellen intézett éjszakai vállalkozásból veszteségek nélkül 21 hadifogollyal és 1 gépfegyverrel tért vissza.

A Maastól nyugatra a franciák hiába támadták Avocourtól északkeletre levő állásainkat. Egyebekben tüzéségünk élénk tüzelésre szorítottok.

A keleti parton három, leghevesebb tüzelés által előkészített ellentámadás a Poivre-hegyhátán az ellenségnek nagy veszteségeket okozott, de előnyt nem biztosított neki. A rohamra indult csapatoknak két ízben zárótüzünk körletén se sikerült túl jutniok. A harmadik roham akadályaink közelében

gépfegyvertüzünkben teljesen összemolott. A Caillette-erdőben a szövés védelem ellenére lépésről lépésre tért nyertünk.

Légi harcban egy francia üldöző légi járművet Ornesnél (a Voivre fensíkon) lelőttünk. A repülőgép vezetője meghalt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Az orosz harctér.

Budapest, április 12.

Garbunovkánál (Dünaburgtól északnyugatra) több orosz század éjjeli támadását visszavertük. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Az olasz harctér.

Budapest, április 12

Hivatalos. Az arevonál egyes helyein az élénkebb ágyuharc tovább tart. Rivánál az ellenséget, amely egyes előretolt árkokban és egy védőfalnál Seronetól délre megvetette a lábát, ez állásokból ismét elűztük. Az olasz támadást ezzel teljesen visszavertük. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Heitzmann Ferencz temetéséhez.

Tegnap kellett volna örök nyugalomra helyezni vállaltunk megboldogult ügyvezető igazgatójának holttestét Wekerlefalván.

A temetési szertartásra a megyei papság köréből megjelentek: Vojnich Dezső prépost-plébános, Fath Ferencz ujvidéki apátplébános, Evetovics János, országgyűlési képviselő, bácsi prépostplébános, Schröder György palánkai esperes, Wiederkehr József futaki esperes, Jauch József eszéki plébános, Hengen József boróci plébános, Junger Péter ottomajori adminisztrátor, Drach Antal szépligeti, Weinert Péter wekerlefalvai plébánosok, Oswald József bajai hitoktató, Raible Rókus palánkai káplán, a környék jegyzői kara és tanítósága.

A megboldogult holtteste azonban a forgalmi akadályok miatt tegnap még nem érkezett meg. A megjelentek ekkor a szülőházban kifejezték részvétük

mert máig már nem maradhattak, haza utaztak.

A megboldogult holttestét így tehát csak ma helyezhették örök nyugalomra.

A SZENT SZOCIÁLIS ÉRZÉS.

A mai nagy, nehéz időkben keservesen meg kellett tapasztalunk, hogy mily kevés szociális érzés lakik a magyar népben s társadalmunkban s ugyanakkor sürgős feladatunknak ismertük föl, hogy a hiányzó szociális érzést kineveljük s fejlesztjük. Mikor azt állítom, hogy a magyar népben kevés a szociális érzés, az nem annyit tesz, hogy nincs jó szíve, vsgy hogy nem könyörületes s adakozó, — azt sem akarom azzal mondani, hogy kegyetlen s nem akar segíteni, hanem igenis azt akarom nyomatékoztani, hogy mindez a jóság az irgalmasság cselekedeteinek jósága, melyek szabadjára vannak hagyva s melyeket akkor gyakorol, amikor akar, de amellet nem érzi át a kötelességét, mely embert emberhez s embert a közhöz a társadalomhoz fűz.

Nem érti, hogy a magántulajdon is felsőbb jogok keretében áll s hogy azt nagy közkötelességek terhelik s korlátozzák, — nem érti, hogy az a liszt, az a kenyér, mely az enyém, csak mértékkel az enyém s hogy a mértéken túl ahhoz a közérdeknek ugyancsak köze van, — nem érti, hogy az egyén munkája a közmunkába s táplálkozása a köztáplálkozásba van beállítva. Szídjuk az olasz Sallandrát, aki „szent önzésről” beszélt s nem vesszük észre, hogy ez az átkozott önzés utolsó porcikáig átjár mindnyájunkat, a nagybirtokost, aki legfőbb érdeknek a minél nagyobb bérösszeget, — a gazdát, aki legfőbb érdeknek a minél magasabb árat nézi s így tovább az járja át azt a falusi asszonyt is, aki egy koronát is elkérne s elfogadna kettőt is egy tojásért, ha nem félne, hogy becsukják érte.

E nagy neveltelenséggel szemben föl kell világosodnunk s föl kell világosítanunk másokat, hogy ez mind igazságtalanság, zsarolás és jogtalanság s hogy nem értjük a félebaráti szeretet, ha nincs szociális érzésünk s nem tekintjük a közérdeket saját érdekünknek, ha nem működünk közre a közjón époly lelkiismeretességgel mint, ahogy dolgozunk saját magunk érdekén és javán.

Az első közre-működő a hatóság, azután pedig minden egyesnek kell a hatósággal közre-működnie. A neveletlen ember ezzel szemben azt mondja: kinek mi köze hozzá, hogy tűzbe szorom-e a gabonámat s Dunába a lisztemet. — kinek mi köze hozzá, hogy bevetem-e a földemet? Kinek mi köze hozzá, hogy sörök-e, hogy köpködöm-e a piscon s a vasuti fulkében, — hogy lopom a napot füstös-moskos kávéházakban? Pedig hiába, mindenhez közünk van; közünk van hozzá, hogy az utas sártenger, hogy a mező dudvás talaj, hogy a kávéház s a büntanya bacillusfészek ne legyen! Hogy ne volna ahhoz közünk, ami a közjót, a közérkölesöt, a közérkölet, a közszellemet, a közegészséget rontja s tönkreteszi?

Ebben a közreműködésben lelkiismeretesen teljesíteniük kell a hatóság rendeleteit s neveletlen ember az, ki szokat komolyba nem veszi s mindenképen kiját-sza. Vonatöszzanak azok bár élelmezési ügyekre, vagy a fémtárgyak beszolgáltatására, a mi közönségünk azokat kritizálni, vagy ignorálni szokta, de eszé-ágába sem jut, hogy azokat teljesítse. Egyik helyi lapunkból értesülök, hogy a posta is hasz-talanul figyelmeztette, a közön-

LIFRA BIOSKOP

szerdán és esütörtökön

BURSI lakodalma

szerelmi történet, főszereplő

Asta Nielsen.

Előadás kezdete délután negyed 6 és fél 9 órakor.

Bácska legnagyobb és legelőcsőbb uri- és női divatáruháza Szabadka

Felkértem a vevőközönség szives partfogását!

VUKOVITS GERŐ

FŐTÉR.

Állásodon dusan felszerelt katonai és téli cikkben, kötött és szövöttáruk, jeagor alsóingek és nadrágok, szettegy, Bőr gamásznik, cső- és gumiköppenyek, erős jó bélelt kesztyűk. Férfi- és női fehérneműk, esőerayók, cipke, szalag, szabókellékek, továbbá az összes rövidáru cikkek. — Úri kalapok és sapkák nagy választékban jutányosan kaphatók.

seget arra, hogy a katonák részére szülő csomagokba ne legyen élelmiszert, mert ez tiltva van; a jólelkű szülők és testvérek csak nevettek ezen a tilalmon és „csak azért is” küldték a jóféle hazait a fronton küzdő, vagy a kórházban üdülő beteg harcászok részére. Így történt azután, hogy a székesfehérvári postán egy nap felbontották a csomagokat és száz közül kilencvenkettőben találtak élelmiszert, holott az illetők „becsületszóra” fogadták, hogy nincs benne. Az újság híradása teljesen megbízható s hű képét nyújtja annak, hogy a mi népünk mibe veszi a hatóságot s hogy mily lelkiismeretesen működik közre a teljesen világos reodeleteknek teljesítésében is. Neki a hatóság még csak a pandur, esendőr, finánc, végrehajtó börtönőr képeiben jelen meg, — ideológiája a deresi emlékek befolyása alatt áll.

Ezzel szemben a felvilágosult lelkiismeret a közügyet, a közérdeket, a közérkölelő, a közegészséget úgy nézi, mint mely az övé s ugyanakkor oly kényes rá, mint amely másé is s nem vinné rá lelke, hogy lustasága nembánomsága s élehetlensége miatt e kettőben esent dolgok körül másokat baj s hátrány érje. *Szent önzés, igazán szociális érzés* az, mely magában is a másét nézi s a magában a másét is szolgálja s előmozdítja, — ellenben pedig *átmozott önzés az*, mely magát úgy tekint magának, hogy abból a másét kizárja. S ha még lehetne kizárni! De hiszen ép az a baj, hogy nem lehet a magából a másét kizárni. Ha ugyan is nem dolgozom, annak más is megadja az árát, — ha pazarlok, azzal mástól vonok el va-

lamit, amit ő célszerűen felhasználhatna, — ha léha, piszkos s egészségtelen környezetben tódvésztes leszek, azzal másnak egészségét veszélyeztetem, — ha ily nehéz időben nem szántok-vetek, azzal mást teszek ki az éhhalálnak.

Ime, ezeket a kapcsolatokat be kell látni s az azokból hátruló kötelességeket lelkiismeretbeli kötelességeknek kell nézni. Az egész társadalomnak közre kell működnie, hogy e részben magasabb felfogás érvényesüljön. Erős erkölcsi s társadalmi visszahatással rajta kell ütni mindazon, ami a közérőt s közjót gyöngíti s az egyéni szabadságnak s szabaddosságnak s egyéni pazarlásnak s tékozlásnak s ugyancsak az egyéni lumpolásnak s kihágásnak korlátot kell huzni a közjó magasabb fokú jogaiival. Senkinek sem szabad valami olyasmi, ami az egésznek árt! Mikor hasad ránk a felvilágosult szociális érzésnek az a kora, amikor nagybirtokost, gyárost, gazdát, munkaadót, iparost, postást, kávést, színészt átjár a mások jogaira s javára való tekintet, — amikor mélyen átérezzük s aszerint igazodunk, hogy csak az szabad nekem, ami másnak nem árt s hogy minden érdekem s javam csak a közjó s a közérdek keretében mutatkozhatik be? Ami e keretbe nem való, az nem emberarc, hanem karikatura! Ez egy darabja annak a gyakorlati kereszténységnek, mely egyáltalában még nincs gyakorlatban. Tekintsük ezt az érzést testületi érzésnek s dolgozzunk annak fölkelésén másokban is.

Budapest, 1916. április hó.

Prohászka Ottokár.

A vármegye idej adózása.

A vármegye adózóképessége a háboru husz hónapja alatt nagy változásokon ment át. Az 1914-dik év hónapjaiban egyes adónemekben, kivéve az egyenes adót észrevehető csökkenés állt be. A csökkenés, apadás váltakozott az 1915-dik év hónapjaiban, kivételt itt is csak az egyenesadók képezték. Az idej év azonban határozott javulást, sőt talán nem is várt eredményeket mutat föl a mult hasonló hónapjaihoz képest. Csak örvendetesen állapíthatjuk meg ezt a tény, mert ez a vármegye általános teherviselési képességének szilárdságát bizonyítja. Igaz, hogy ebből az általános közgazdasági helyzetre következtetéseket levonni nem szabad Reményt azonban mégis meríthetünk arra, hogy ha a háboru után a kiegyenlítődésekre minden oldalról meg lesz a jóakarát, úgy közgazdaságunkban, üdvös fellendülés fog következni.

A március havi pénzügyigazgatósági kimutatás erre vonatkozó adatai a következők: Egyenes adóban az 1916. évi január hó 1-től március hó végéig befizetett 2,145,398 K 52 f. a mult év hasonló időszakában 1,968,395 K 60 f. ez év-

ben a befizetés több 177,002 K 92 f.

Hadmentességi díjban az 1916. év január hó 1-től március hó végéig befizetett 2930 K 08 f. a mult év hasonló időszakában 7011 K 60 f, ez évben a befizetés kevesebb 4081 K 52 f.

Bélyeg és jogilletékben az 1916. évi január hó 1-től március hó végéig befizetett 551861 K 41 f. a mult év hasonló időszakában 459076 K 56 f. ez évben a befizetés több 92784 K 56 f.

Fogyasztási és italadóban az 1916. év január 1-től március hó végéig befizetett 305527 K 80 f. a mult év hasonló időszakában 301877 K 17 f. ez évben a befizetés több 3650 K 63 f.

Megjelent Szabadka sz. kir. város legújabb kiadásu

hivatalos térképe

az egyes körök színezve, terrek, utak és utcák jelzésével, valamint középületeink ki-tüntetésével. — Kapható a kiadósnál

Vig Zsigm. Sándor

könyv, papír és zeneműkereskedőnél. Ugyanott modernül berendezett kölesönkönyvtár kapható.

A közigazgatási bizottság ülése.

Ma délután tartotta a szabadkai közigazgatási bizottság rendes havi ülését. Az ülésen dr. Barta Antal részletes jelentést tett a közegészségügyi állapotokról.

A lefolyt hónapban városunk közegészségügye a város bel és külterületén úgy a gyerekek, mint a felnőttek között eléggé kedvező volt. A körmozgalmak minemisége és mennyisége nem haladták meg a normális kereteket. A háboru járványos betegségei városunkban teljesen megszűntek. Az elmúlt hónapokról járványkórházunkban kizárólag katonák maradtak még március hónapban ápolás alatt, nevezetesen 8 himlő, 2 kiütéses typhus, 2 járványos agygerinc-agyhártyalobban szenvedő katonára, akik március hó 29 én gyógyultan bocsájtottak el, és ezzel a járványkórházunkban több beteg ápolás alatt nem maradt, de sajnos, ez a kedvező helyzet csak néhány napig tartott és úgy látszik, hogy amíg a szomszéd községeinkben járványos betegek lesznek, óvhatlan, hogy egy egy ilyen beteg ne jöjjön városunkba. Így történt ez legutóbb április 5 én, amikor egy nő hólyagos himlő betegséggel Bajmokról a szabadkai tanyákon lakó nővéréhez jött, az eset tudomásunkra jutott és a beteg másnap már járványkórházunkban volt és a szükséges fertőtlenítéseket is fogantatosítottuk.

A gyermekek között január és február hónapokban tömegesebben fellépett kanyaró megbetegedések száma március hó folyamán lényegesen alá szállott, míg január hónapban 104, február hónapban 105, addig március hónapban 67 megbetegedés volt. A több fertőző betegségek közül a polgári lakosságunk között előfordult 14 difteritis, 16 vörheny, 65 typhus, 3 orbáné, 2 hörkhurut és 5 bárány himlő.

Városunkban katonaság között előfordult 2 difteritis, 1 vörheny, 4 typhus és 26 orbáné.

Bácsbodrog vármegye 33 községében 130 hólyagos himlő megbetegedés volt.

Megvizsgáltuk a városunkban lévő 28 pék és sütő műhelyeket és ezek közül 5 műhely piszkos volt, amelynek tulajdonosait megbüntetés végett az elsőfokú egészségügyi hatóságnak bejelentettük.

A vegykísérleti intézetben a gyanusnak talált élelmiszerek közül megvizsgáltatott tej 78 esetben hamisítva volt 68 esetben, tejjől 2 esetben hamisítva volt 1 esetben, liszt 4 esetben hamisítva nem volt.

A közölgasztásra szánt élelmiszereket állandóan ellenőriztük, és 2 kilogramm romlott disznósajtot elkoboztunk.

Meghalt e hóban 177 férfi, 137 nő, összesen 314 egyén.

A 7 éven aluli elhaltak között gyógykezelésben nem részesült 6 egyén, kiknek gondozói, a megfelelő eljárás végett, a rendőrkapitányi hivatalnál bejelentettek.

Elve született e hó folyamán 98 fi, 167 nő, összesen 265; az

e hóban elhaltakhoz viszonyítva, a népesedési mozgalom 109 egyénnel fogyatkozást mutat.

A mentő és fertőtlenítő csapat március hó folyamán a következő szolgálatot teljesítette: a mentők igénybe vétettek 115 alkalommal a következő eseteknél:

Sebzés, sérülésnél 32 esetben, belső bajoknál 1 esetben, öngyilkosság és öngyilkossági kísérletnél 3 esetben, elmebeteg 1 esetben, a közkórházba szállítottak 41 egyént, hullaszállítás 31 esetben, tűzhöz kivonulás 6 esetben.

Az év folyamán összesen 288 esetben, 1896 évi szeptember 12. vagyis fennállásuk idejétől 30785 esetben működtek.

A fertőtlenítőkhöz fertőtlenítés végett e hó folyamán bejelentett 108 beteg.

A bejelentett fertőző betegségek közül fertőtlenítést eszközöltek 138 esetben és pedig roncsoló toroklob 15, vörheny 12, kanyaró 102, hagymáz 3, cholera hólyagos himlő 1, Bárány himlő 5.

NAPI HIREK.

— **Baja polgármestere** a főispánhoz. A főispánt installációja évfordulója alkalmából a bajai polgármester a következő távirattal üdvözölte: *Purgly Főispán Zombor.* Főispáni beiktatásod évfordulóján halásan emlékezünk e város érdekében kifejtett és a súlyos idők dacára is eredményes munkásságodra. Közérdeki törekvéseinkhez hathatós támogatásodat továbbra is kérve és remélve, jövőnkbe vetett fokozódó bizalommal mély tisztelettel és őszinte nagyrabecsüléssel köszöntünk. Vojnics polgármester.

— **Orvosok jutalmazása.** Dr. Longauer Ferenc apatini, dr. Szauer Károly szilbereki, dr. Malesiner Emil garai (most bajai járásorvos), dr. Madarász Lipót madarasi és dr. Hannig György bácsi községi orvosok a háboru alatt hivatáskörükön erősen kiemelkedő tevékenységet fejtettek ki, mellyel a súlyos viszonyok között hatékonyan mozdították elő a közegészségügyi érdekeket. A vármegye ezt a munkásságukat a szombati közgyűlésen külön fogja honorálni.

— **Negyedik hadikölesön.** A pénzügyminiszter az utolsó napokban megbeszéléseket folytatott a budapesti pénzügyintézetek vezetőivel és miután megállapítást nyert, hogy a jelenlegi időpont a negyedik hadikölesön kibocsátására alkalmas, a kölesön előreláthatóan még e hó folyamán kibocsátásra kerül. A terv szerint, úgy mint az előző három kibocsátás alkalmával ezuttal is 6 százalékos járadék bocsátatik ki, míg azonban ez előző három alkalommal a járadék-kötvények zárolhatók voltak, ezuttal csak szabadkötvények adatként ki. De ezenkívül tíz év mulva visszafizetendő 5 és fél

százelékos állami pénztári jegyek is kerülnek kibocsátásra.

A zentai ifjusági egyesület a hadiárvakért. A hadiárvak tanulmányi segélye oly terv, oly nemes cél, mely méltán megérdemli, hogy mindenki tőle felhővel pártfogolja. A mi árvaik ezek a mi jólétünk épülésünk biztosításának mártírjai kik joggal elvárhatják, hogy tegyük nekik is értük valamit. Segítjük őket az élet rögös utain, mindenki törüljön le egy-egy könnyel azzal, hogy jövőjének megalapozásához járul. A Zentai Ifjusági Egyesület igazán szép célt tűzött ki magának, amikor a hadiárvak tanulmányi segélyére rendezi husvéti nagy művészestélyét, melynek olyan kiváló erőik, mint Lányi Ernő zeneszerző zongora művész, Reitter Ilonka énekművész, Nagy Jancsi 8 éves hegedűművész és Kerepesi Vince, közkedvelt konferensier biztosítják sikerét.

Kitüntetés. A király az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartás elismerésül a Signum Laudis adományozta Kerecsényi Aladárnak, a szabadkai hatodik honvéd gyalogezredhez beosztott főorvosnak.

Felmentett ekegépészek. Azoknak a szabadkai ekegépészeknek, akik felmentésükért folyamodtak, ma érkeztek meg a felmentései. Így a szabadkai ekeszántási és egyéb, gépekkel végezhető mezőgazdasági munkálatok biztosítva vannak.

A csecsemővédő mozgalom a mi megyénkben is mindjobban terjed. A budapesti központ kiküldöttjei nálunk is megjelentek és hatással propagálták a nemes ideát. Zentán és Ujvidéken meg is alakult már a csecsemővédőegylet. Zentán Berzenczey Domokos mérnök magyaranyu beszédben ismertette a fontos kérdés minden részletét.

A zentai Kossuth szoborbizottság tegnap tárgyalta Horvay János művész bejelentését, mely szerint az agyagminta kész s csak hivatalos megtekintésre és öntésre vár. Egy kisebb bizottság utazik e célból Budapestre. Egyébként a szobor helye is ki van már a főtéren jelölve, arányos, illő helyen, a városház és templom bejárójának tengelyében.

Országos vásár. A topolyai országos vásár f. hó 16. és 17-én lesz megtartva melyre vészmentes helyről bármiféle állat felhajtható.

Rendőrtisztviselők családjának vasuti kedvezménye. A vidéki városok rendőrségeitől átirat érkezett a szabadkai rendőrkapitánysághoz annak a mozgalomnak támogatása végett, amely azt célozza, hogy a rendezett tanácsú városok rendőrtisztviselőinek családjai részére is féláru jegy váltására jogosító vasuti igazolványt engedélyezzen a kereskedelmi miniszter.

Ujra sorozzák az alkalmatlanokat. Néhány nap előtt megirtuk, könnyen megtörténhetik, hogy a 18 évesek sorozását az alkalmatlanok ujraso-

rozása fogja követni. Fővárosi tudósítónk eme híradásunkat megerősíti. Amint értesít bennünket, az alkalmatlanok ujrasorozása május havában megkezdődik és körülbelül augusztusig tart. Két turnusban ejtik meg a sorozásokat. Először a 19 től 32-ig, azután 33-tól 50 évig sorozzák a különböző korosztályokat.

Színház.

A „Vig özvegy“ reprice.

Tegnap este játszották másodszor a „Vig özvegy“-et Lehár Ferenc gyönyörű muzsikájú operettjét. A darabnak igen szép sikere volt.

A szereplők valamennyien nagyon jók voltak. A rendező és a karmester derék munkát végeztek.

Vendrey vendégjátéka.

A vigszínház nagyszerű művésze két estén lesz vendége színházunknak. Ma este az „Ezüst pille“ vig operett férfi főszerepében, holnap este a „Tatárjárás“ Lohonyay tábornok szerepében lép fel. Mindkét darab elsőrangú mű és különösen is valószínűs színházi esemény számba mennek. Az ő alakításai páratlanok és aki az igazi humor mesterkéletben művészi képviselőjét akarja élvezni az, nem fogja elmulasztani a Vendrey esteket. Közönségünk körében igen nagy az érdeklődés a két vendégjáték iránt.

ELISMERT, LEGJOBB

szivarka **SANO!** niktin hüvely a fogóval

még a régi árban kapható!!
1 doboz 100 hüvely csak 30 fillér.
1000 drb vételnél 10 % engedmény.

Husvétii lapok | Levélpapírok

nagy választékban kaphatók a leg-
jobb **Lipsitz és Lampel,**
gyári árban
könyvkereskedésében Szabadka
Telefon 604. Eötvös-u. Telefon 604

Felhívjuk

a nagyérdemű vásárló közönség becses figyelmét Klein Géza fűszer- és csemege nagykereskedő cég mai hirdetésére.

APOLLO

Mozgóképponthon Bathány-utca
Csak egy napig! Csak egy napig!
vasárnap, április 16-ikán
csak egy napig! csak egy napig!
Bernáthné milliója bohózat.

A HALOTT TITKA.

Detektívdráma két felvonásban.

MAXI az AKASZTÓFÁN.

A szezon legjobb színjátéka.

Az Örvény szélén. Büntügyi dráma 3 felvonásban.

Együtt a halálba. Humoros.

Nyomatott a kiadótulajdonos, Szent Antal Nyomda és Irodalmi Vállalat mint szövetkezetet könyvnyomdájában (Szabadkán, Rákóczi-utca 20 szám.)

Legujabb események.

A Bácskai Napló cenzurázott táviratai.

A román kamara ülése

Budapest, április 13. Bukarestből jelentik, hogy a kamara elfogadta a költségvetést. A kormány törvényjavaslatot terjesztett be az 1917-es korosztályok fegyveres szolgálatra való behívásáról.

A francia hivatalos

jelentés.

Budapest, április 13. Párisból jelentik a francia vezérkar:

— A németek megtámadták Mort-homme és Coumieres közötti hadállásunkat. Egő folyadékot löveltek, de visszavertük őket. Éjjel tizenegykor jelentik, hogy a 304-es magaslatnál és Esnes, Mort-homme környékén tartós heves ágyuharc. Megerősítést nyert, hogy az ellenségnek Doumont és Vaux közt tegnap délután kezdett, heves offenzívája, amelyet mindenütt visszavertünk, nagy áldozatokba került.

Aknára futott dán gőzös.

Budapest, április 13. Immuidentől jelentik, hogy a Dorcheisz Metill dán gőzös utban Espierz felé aknára futott és elsüllyedt. A legénység 21 órát töltött csónakokon a tengeren.

Angolok a gazdasági

háboru ellen.

Budapest, április 13. Londonból jelentik, hogy a felső házbun Courtney lord erélyes állást foglalt az ellen, hogy a háboru után gazdasági háborut kezdjenek. Grevet lord hasonlóan beszélt.

Grey kijelentése.

Budapest, április 13. Londonból jelentik, hogy Grey az alsó házbun kijelentette, hogy az angol kormány memorandumot intézett a semleges országokhoz, az ellenségnek szánt posta útján elküldött cikkek lefoglalásáról.

Elhalasztott behívás

Hollandiában.

Budapest, április 12. Hágából jelentik hivatalosan:

— 1916. évi korosztály behívását és a népfelkelők bevonulását, elhalasztották, mert több kerületben nyakszirt-merevedés lépett fel.

Átengedett francia

pozíciók.

Budapest, április 13. Genfből jelentik, hogy Varro tábornok a Voevrebun a Mort-homme csúcsának egy részét kényszerült az ellenségnek átengedni. Felkészülhetnek, hogy az ellenség erős támadást fog intézni a 304-es magaslat ellen.

A törökök győzelmei.

Budapest, április 13. Konstantinápolyból jelentik hivatalosan: — Az Irak-fronton három ezred orosz lovasát megvertünk. Urnia felé menekülnek. A kaukázusi fronton kilencedikén Kalamakánál partraszálló banditákat visszavertünk.

Óriási esata Verdunnél.

Budapest, április 13. A Havas ügynökség jelenti, hogy a verduni harcok óriási csatává fejlődtek ki. A németeknek sikerült a Mort-hommeon néhány árkot megszállani. Egyebekben valamennyi támadásukat visszaverték.

Elpusztult svéd hajó.

Budapest, április 13. Londonból jelentik, hogy a Muryak 2335 tonnás svéd gőzös robbanástól elpusztult. A legénység megmenekült.

A franciák vesztesége

Verdunnél.

Budapest, április 13. A Lokalanzeiger szerint Verdunnál a franciák 150000 embert, 200 ágyut és 250 négyzetkilométernyi területet veszítettek.

Eötvös Károly állapota.

Budapest, április 13. Budapestről jelentik, hogy Eötvös Károly állapota változatlanul aggasztó.

Az oroszok támadásra

készülnek.

Budapest, április 13. Genfből jelentik, hogy az oroszok Wolhíniában általános támadásra készülnek.

Orosz hajók a Fekete

tengeren.

Budapest, április 13. Bukarestből jelentik, hogy a Fekete tengeren orosz hajók cirkálnak. Valószínűleg, a cirkáló török hajókat keresik.

A főispán Zomborban.

Dr. Purgly Sándor főispán Zomborba utazott, ahol a szombati megyei közgyűlésen elnökölni fog.

FOGÁK

és teljes fogsorok arany koronák aranyfogak, arany és platin hidak amerikai módszer szerint és minden különlegességet fogakban. Foghuzás érzéstelenítve tartós fogtömések, készülnek a

Schäffer Géza

fogtechnikai műtermében és laboratóriumában Szabadkán

Kossuth utcában,

séget arra, hogy a katonák részére szóló csomagokba ne tegyen élelmiszert, mert ez tiltva van; a jólelkű szülők és testvérek csak nevettek ezen a tilalmon és „csak azért is” küldték a jóféle hazait a fronton küzdő, vagy a kórházban üdülő beteg harcosok részére. Így történt azután, hogy a székesfehérvári postán egy nap felbontották a csomagokat és száz közül kilencvenkettőben találtak élelmiszert, holott az illetők „becsületszóra” fogadták, hogy nincs benne. Az újság híradása teljesen megbízható s hű képét nyújtja annak, hogy a mi népünk mibe veszi a hatóságot s hogy mily lelkiismeretesen működik közre a teljesen világos reodeleteknek teljesítésében is. Neki a hatóság még csak a pandur, esendő, finác, végrehajtó börtönőr képeiben jelen meg, — ideológiája a deresi emlékek befolyása allatt áll.

Ezzel szemben a felvilágosult lelkiismeret a közügyet, a közérdeket, a közérkölesöt, a közegészséget úgy nézi, mint mely az övé s ugyanakkor oly kényes rá, mint amely másé is s nem vinné rá lelke, hogy lustasága nembánomsága s élehetlensége miatt e kettőben azent dolgok körül másokat baj s hátrány érje. *Szent önzés, igazán szociális érzés az, mely magában is a másét nézi s a magában a másét is szolgálja s előmozdítja, — ellenben pedig átkozott önzés az, mely a magát úgy tekint magának, hogy abból a másét kizárja. S ha még lehetne kizárni! De hiszen ép az a baj, hogy nem lehet a magából a másét kizárni. Ha ugyan is nem dolgozom, annak más is megadja az árát, — ha pazarlok, azzal mástól vonok el va-*

lamit, amit ő célszerűen felhasználhatna, — ha léha, piszkos s egészségtelen környezetben tódvőszes leszek, azzal másnak egészségét veszélyeztetem, — ha ily nehéz időben nem szántok-vetek, azzal mást tesz ki az éhhalálnak.

Ime, ezeket a kapcsolatotak be kell látni s az azokból háruuló kötelességeket lelkiismeretbeli kötelességeknél kell nézni. Az egész társadalomnak közre kell működnie, hogy e részben magasabb felfogás érvényesüljön. Erős erkölcsi s társadalmi visszahatással rajta kell ütni mindazon, ami a közérőt s közjót gyöngíti s az egyéni szabadságnak s szabaddosságnak, az egyéni pazarlásnak s tékozlásnak s ugyancsak az egyéni lumpolásnak s kihágásnak korlátot kell huzni a közjó magasabb fokú jogaival. Senkinek sem szabad valami olyasmi, ami az egésznek árt! Mikor hasad ránk a felvilágosult szociális érzésnek az a kora, amikor nagybirtokost, gyárost, gazdát, munkaadót, iparost, postást, kávést, színészt átjár a mások jogaira s javára való tekintet, — amikor mélyen átérezzük s aszerint igazodunk, hogy csak az szabad nekem, ami másnak nem árt s hogy minden érdekem s javam csak a közjó s a közérdek keretében mutakozhatik be? Ami e keretbe nem való, az nem emberarc, hanem karikatura! Ez egy darabja annak a gyakorlati kereszténységnek, mely egyáltalában még nincs gyakorlatban. Tekintsük ezt az érzést testületi érzésnek s dolgozzunk annak fölkelésén másokban is.

Budapest, 1916. április hó.

Prohászka Ottokár.

A vármegye idej adózása.

A vármegye adózóképessége a háboru husz hónapja alatt nagy változásokon ment át. Az 1914-dik év hónapjaiban egyes adónemekben, kivéve az egyenes adót észrevehető csökkenés állt be. A csökkenés, apadás váltakozott az 1915-dik év hónapjaiban, kivétel itt is csak az egyenesadók képezték. Az idej év azonban határozott javulást, sőt talán nem is várt eredményeket mutat föl a mult hasonló hónapjaihoz képest. Csak örvendetesen állapíthatjuk meg ezt a tényt, mert ez a vármegye általános teherviselési képességének szilárdságát bizonyítja. Igaz, hogy ebből az általános közgazdasági helyzetre következtetéseket levonni nem szabad Reményt azonban mégis meríthetünk arra, hogy ha a háboru után a kiegyenlítődsékre minden oldalról meg lesz a jóakarát, ugy közgazdaságunkban, üdvös fellendülés fog következni.

A március havi pénzügyigazgatósági kimutatás erre vonatkozó adatai a következők:

Egyenes adóban az 1916. évi január hó 1 től március hó végéig befizettetett 2,145,398 K 52 f. a mult év hasonló időszakában 1,968,395 K 60 f. ez év-

ben a befizetés több 177,002 K 92 f.

Hadmentességi díjban az 1916. év január hó 1-től március hó végéig befizettetett 2930 K 08 f. a mult év hasonló időszakában 7011 K 60 f. ez évben a befizetés kevesebb 4081 K 52 f.

Bélyeg és jogilletékben az 1916. évi január hó 1-től március hó végéig befizettetett 551861 K 41 f. a mult év hasonló időszakában 459076 K 56 f. ez évben a befizetés több 92784 K 56 f.

Fogyasztási és italadóban az 1915. év január 1-től március hó végéig befizettetett 305527 K 80 f. a mult év hasonló időszakában 301877 K 17 f. ez évben a befizetés több 3650 K 63 f.

Megjelent Szabadka sz. kir.

város legújabb kiadásu

hivatalos térképe

az egyes körök színezve, terrek, utak és utcák jelzésével, valamint középületeink ki-tüntetésével. — Kapható a kiadónál

Vig Zsigm. Sándor

könyv, papír és zeneműkereskedőnél.

Ugyanott modernül berendezett

kölesönkönyvtár kapható.

A közigazgatási bizottság ülése.

Ma délután tartotta a szabadkai közigazgatási bizottság rendes havi ülését. Az ülésen dr. Barta Antal részletes jelentést tett a közegészségügyi állapotokról.

A lefelyt hónapban városunk közegészségügye a város bel és külterületén egy a gyerekek, mint a felnőttek között eléggé kedvező volt. A kórmozgalmak mineműsége és mennyisége nem haladták meg a normális kereteket. A háboru járványos betegségei városunkban teljesen megszűntek. Az elmúlt hónapokról járványkórházunkban kizárólag katonák maradtak még március hónapban ápolás alatt, nevezetesen 8 himlő, 2 kiütéses typhus, 2 járványos agygerinc-agyhártyalobban szenvedő katoná, akik március hó 29 én gyógyultan bocsájtottak el, és ezzel a járványkórházunkban több beteg ápolás alatt nem maradt, de sajnos ez a kedvező helyzet csak néhány napig tartott és úgy látszik, hogy amíg a szomszéd községeinkben járványos betegek lesznek, óvhatlan, hogy egy egy ilyen beteg ne jöjjön városunkba. Így történt ez legutóbb április 5 én, amikor egy nő hólyagos himlő betegséggel Bajmokról a szabadkai tanyákon lakó nővére-hez jött, az eset tudomásunkra jutott és a beteg másnap már járványkórházunkban volt és a szükséges fertőtlenítéseket is fogantatosítottuk.

A gyermekek között január és február hónapokban tömegesebben fellépett kanyaró megbetegedések száma március hó folyamán lényegesen alá szállott, míg január hónapban 104, február hónapban 105, addig március hónapban 67 megbetegedés volt. A több fertőző betegségek közül a polgári lakosságunk között előfordult 14 difteritis, 16 vörheny, 65 typhus, 3 orbánc, 2 hörkhurut és 5 bárány himlő.

Városunkban katonaság között előfordult 2 difteritis, 1 vörheny, 4 typhus és 26 orbánc.

Bácsbodrog vármegye 33 községében 130 hólyagos himlő megbetegedés volt.

Megvizsgáltuk a városunkban lévő 28 pék és sütő műhelyeket és ezek közül 5 műhely piszkos volt, amelynek tulajdonosait megbüntetés végett az elsőfoku egészségügyi hatóság nak bejelentettük.

A vegykísérleti intézetben a gyanusnak talált élelmiszerek közül megvizsgáltatott tej 78 esetben hamisítva volt 68 esetben, tejföl 2 esetben hamisítva volt 1 esetben, liszt 4 esetben hamisítva nem volt.

A közögyasztásra szánt élelmiszereket állandóan ellenőriztük, és 2 kilogramm romlott disznósajtot elkoboztunk.

Meghalt e hóban 177 férfi, 137 nő, összesen 314 egyén.

A 7 éven aluli elhaltak között gyógykezelésben nem részesült 6 egyén, kiknek gondozói, a megfelelő eljárás végett, a rendőrkapitányi hivatalnál bejelentettek.

Elve született e hó folyamán 98 fi, 167 nő, összesen 265; az

e hóban elhaltakhoz viszonyítva, a népesedési mozgalom 109 egyénnel fogyatkozást mutat.

A mentő és fertőtlenítő csapat március hó folyamán a következő szolgálatot teljesítette: a mentők igénybe vettek 115 alkalommal a következő eseteknél:

Sebzés, sérülésnél 32 esetben, belső bajoknál 1 esetben, öngyilkosság és öngyilkossági kísérletnél 3 esetben, elmebeteg 1 esetben, a közkórházba szállítottak 41 egyént, hullaszállítás 31 esetben, tűzhöz kivonulás 6 esetben.

Az év folyamán összesen 288 esetben, 1896 évi szeptember 12. vagyis fennállásuk idejéig 30785 esetben működtek.

A fertőtlenítőkhöz fertőtlenítés végett e hó folyamán bejelentett 108 beteg.

A bejelentett fertőző betegségek közül fertőtlenítést eszközöltek 138 esetben és pedig ronesoló toroklob 15, vörheny 12, kanyaró 102, hagymáz 3, cholera hólyagos himlő 1, Bárány himlő 5.

NAPI HIREK.

— Baja polgármestere a főispánhoz. A főispánt installációja évfordulója alkalmából a bajai polgármester a következő távirattal üdvözölte: Purgly Főispán Zombor. Főispáni beiktatásod évfordulóján hálásan emlékezünk e város érdekében kifejtett és a súlyos idők dacára is eredményes munkásságodra. Közérdekű törekvéseinkhez hathatós támogatásodat továbbra is kérve és remélve, jövőnkbe vetett fokozódó bizalommal mély tisztelettel és őszinte nagyrabecsüléssel köszöntünk. Vojnics polgármester.

— Orvosok jutalmazása. Dr. Longauer Ferenc apatini, dr. Szauer Károly szilbereki, dr. Malesiner Emil garai (most bajai járásorvos), dr. Madarász Lipót madarasi és dr. Hannig György bácsi községi orvosok a háboru alatt hivatáskörükön erősen kiemelkedő tevékenységet fejtettek ki, mellyel a súlyos viszonyok között hatékonyan mozdítottak elő a közegészségügyi érdekeket. A vármegye ezt a munkásságukat a szombati közgyűlésen külön fogja honorálni.

— Negyedik hadikölesön. A pénzügyminiszter az utolsó napokban megbeszéléseket folytatott a budapesti pénzüzetek vezetőivel és miután megállapítást nyert, hogy a jelenlegi időpont a negyedik hadikölesön kibocsátásra alkalmas, a kölesön előreláthatóan még e hó folyamán kibocsátásra kerül. A terv szerint, úgy mint az előző három kibocsátás alkalmával ezuttal is 6 százalékos járadék bocsátatik ki, míg azonban ez előző három alkalommal a járadék-kötvények zárolhatók voltak, ezuttal csak szabadkötvények adatnak ki. De ezenkívül tíz év mulva visszafizetendő 5 és fél

Mamuzsich A.fűszer-, gyarmatáru, cukor, petró-
leum stb.**kereskedését áthelyezte.**a volt „Gólya-áruház”-ból I. kör
Deák utca 64. szám alá,**a Szent Rókusai kápolna mellé.****CITROM,**Narancs és Mandarin
Califát datolya Mala-
ga szőlő, Californiai
szilva, Sweizi Csoko-
ládé bonbonok, Swei-
zi és Hollandi Con-
densált tej, Törley,
Littke,**Palugyai pezsgők****Palugyai borok**Cukor, Magdolna, Pör-
költ kávé, Nyers ká-
vé, Rizs, Különbé-
Sajtok, Halak,**SZARDINIAK**Valamint az összes
fűszer és csemege
árúk,**KLEIN GÉZA**nagykereskedő
fűszer és csemege áru detail
osztályában**Szabadka**Bercsényi
utca 5. sz.**Ujvidéken eladó**a városi székház mel-
lett levő, nagyforgalmu**kávéház és vendéglő**

melyhez

szállodai szobákis tartoznak. Vétel után azonnal
átveheti. **Szabadkán**
Bővebbet Antunovits Albert városi javadalmi
ellenőrnél.**Eladó** kicsinyben
és nagybankitűnő minőségű **Tapolca-**Badaacsony melléki fehér
és vörös **BOR****Pércsics Mihálynál**
Szabadka, Dugovics-utca.**Csépléshez**

gőzekéhez szerezzé be sürgősen

**szén és gépolaj
nyersolaj, benzín**

szükségletét.

Azonnal szállítja:**Klár Andor és Társa**

R.-T.

Debrecen. — Telefon szám 445

Eladó házA Miklós-utca 40. számú
ház, a nagy templom mö-
gött szabadkézből eladó :-:Ugyanott benzín, ásvány,
kenő és nyers olaj kapható.**Állást keres**pénzbeszedői vagy ehhez hasonlót,
ki már hat éve van egy helyen ha-
sonló állásban és három évig volt
egy pénzügyi osztályon jó bizo-
nyítványai vannak. Megkeresések**Balogh Imre**

Petőfi utca 87. címre küldendők.

Egy fű nyomdánkba szedő-
tanulóul fizetéssel felvétetik.**Nádszék készítés.**Tisztelettel értesítem a
n. é. közönséget, hogy
**nádszék javítását
és nádszék készítését**
és minden e szakmába
vágó munkát a legol-
csóbb ár mellett min-
denkor elvállalom. —
Tisztelettel**Pércsics Erzsébet**Szabadkán, V. kör, Lehel
utca 232.**Gépkezelői
vizsgára**előkészíték biztos siker-
rel model gépekről**Bugyi Mihály**gépgyárában Szeged,
Vasas-Szentpéter-utca 3.

Kitűnő

ebéd kosztkapható helyben étkezés-
re 2 K 60, kihordva 2 K
40 f-ért. Damjanics-utca 63.
szám. — Ugyanott vacsora
is kapható helyt étkezésre
K 1-60, kihordva K 1-50.

Egy liter kétszer finomított

Petróleum 48 fillé-

rért kapható bármilyen mennyiségben.

Nojcsék Gézafűszerkereskedőnél
Telefon szám 222.**Aerowasch és Gerda** szabadalmazott**mosógépek**kaphatók **Fratricsevits Jánosnénál** Szabadka, VIII,
Fűzfás-u. 33. sz.Ezen 15 koronás gép segítségével minden megerőltetés nél-
kül feleidő alatt végezhető el egy mosónő egész napi munkája.

Nincs többé mosónő mizéria! A mosás ezen géppel gyerekjáték!

Nincs dörgölés! Nincs kefélés! Nincs veszély!Kíméli a ruhát és a kezeket, mert légnyomással sajtolja ki a
zennyet a ruhából és csak feleannyi szappan és tüzelőszert
kell hozzá mint eddig. **Aldás minden háznak!**minden hétfőn délután 3 órakor **próbamosás** a háznál (Fűz-
fás-utca 33. sz.)**Szent Antal Nyomda**

Szabadka.

Gyónócedulák és egyéb
egyházi nyomtatványok
nagy raktára. — Oleson ké-
szít, gyorsan és pontosan
szállít, mindenne-
mű nyomdai munkát.**BÁCSKAI NAPLO és NAŠE NOVINE**

kiadóhivatala.

Návay Istvánpolgári és egyenruha készítő :-: Telefon 329.
Szabadka, Rudics-utca 10 szám.

Ajánlja nagy választékban raktárra érkezett

tavaszi és nyári katonai és civil öltöny szöveteit.Nagy raktár mindenféle bel és külföl-
di szövetekben, valamint mindenféle
katonai felszerelésekben. Olcsó árak